

Arthur Conan Doyle (1859 – 1930): Pes baskervillský (1902)

1. Literární druh a žánr, literárněhistorický kontext, umělecký směr / tvůrčí skupina, údaje o autorovi ve vztahu k dílu;
2. Doba a místo (děje);
3. Zvláštnosti kompozice;
4. Hlavní postavy a jejich charakteristika;
5. Námět, témata, hlavní motivy;
6. Jazykové zvláštnosti;
7. Kulturní souvislosti.

(1) „Myslím,“ řekl jsem a řídil jsem se přitom podle svých možností metodou svého přítele, „že doktor Mortimer je zámožný obstarší lékař, požívající značné vážnosti, jak soudím z toho, že mu jeho přátelé projeví uznání právě tímto darem.“

„Výborně!“ řekl Holmes. „Znamenité!“

„Domnívám se dále, že pravděpodobně jde o lékaře venkovského, který mnohé cesty k pacientům konává pěšky.“

„Proč si to myslíte?“

„Protože tato hůl, ačkoliv byla původně velmi elegantní, je nyní tak sešlá, že si nedovedu představit, jak by ji nosil městský lékař. Silný železný bodec je opotřebovaný, je tudíž jasné, že majitel se s holí mnoho nachodil.“ (...)

„Ani zmínky o té lovecké společnosti, Watsoně,“ řekl Holmes s rozmarným, trošinku zlomyslným úsměvem, „ale je to venkovský lékař, jak jste velmi bystře rozpoznal. Myslím, že mé úsudky jsou celkem potvrzeny. Pokud jde o přídavná jména, jichž jsem užil, řekl jsem, neklame-li mne paměť: přívětivý, prostý ctižádostí a roztržitý. Pokud sahá moje zkušenost, jen přívětivý člověk dostává na tomto světě dárky na památku, jen člověk prostý ctižádostí opustí londýnskou kariéru a jde na venkov a jen roztržitý člověk zanechá po hodině čekání ve vašem pokoji hůl místo navštívenky.“

„A ten pes?“

„Má ve zvyku nosit tuto hůl za pánem. Jelikož je to těžká hůl, pes ji drží pevně za prostředek a stopy jeho zubů jsou velmi zřetelné. Velikost čelistí, jak ji ukazuje mezera mezi těmito stopami, je podle mého názoru příliš značná pro foxteriéra, a ne dosti veliká na buldoka. Mohl by to být – a u všech všudy, je to dlouhosrstý kokršpaněl.“

(2) Svěží nádhera příštího jitra přece jen v našich myslích poněkud zahladila ponuré, skličující dojmy, jimiž zámek Baskerville na nás oba prvně zapůsobil. Když jsme, sir Henry a já, seděli u snídaně, záplava slunečního světla proudila do jídelny a barevná sklíčka, z nichž byly v ozdobných oknech sestaveny heraldické obrazy, vrhala rozmazaná světélka. Temné táflování žhnulo v zlatém světle jako bronzové a bylo věru těžké si představit, že nás tato místnost včera večer tolik deptala.

„Tak se mi zdá, že to nesmíme svádět na dům, ale že vina je na nás,“ řekl baronet. „Byli jsme unaveni cestou a prokřehlí jízdou v kočáře, a proto na nás zámek zapůsobil tak depresivně. Ted jsme odpočatí a je nám dobře, a hned je to všechno zase veselejší.“

„A přece to nebyla jen a jen naše fantazie,“ odpověděl jsem. „Neslyšel jste například v noci náhodou někoho – patrně ženu – hlasitě vzlykat?“

„To je divné, protože jsem při usínání měl dojem, že něco takového slyším. Hezkou chvíli jsem čekal, ale už se nic nedělo, a proto jsem usoudil, že se mi to jen zdálo.“

„Slyšel jsem to zřetelně a jsem si jist, že to opravdu vzlykala žena.“

„Na to se musíme okamžitě zeptat.“

Zazvonil a otázal se Barrymora, zda nám může podat nějaké vysvětlení. Zazdalo se mi, že bledá tvář komorníka ještě o odstín zbledla, když naslouchal otázce svého pána.

„V domě jsou jen dvě ženy, sire Henry,“ odpověděl. „Jedna je služebná, která spí v protějším křídle. Druhá žena je má manželka a mohu dosvědčit, že vzlykání nemohlo pocházet od ní.“

A přece lhal, když to říkal, neboť po snídani jsem náhodou potkal paní Barrymorovou v dlouhé chodbě a slunce jí svítilo přímo do tváře. Paní Barrymorová byla statná, flegmatická žena s tváří rysů ne příliš jemných a s nehybnými, přísnými ústy. Leč oči ji prozradily, neboť byly zarudlé a hleděly na mne zpod opuchlých víček. Ona tedy byla žena, jež v noci plakala – a plakala-li, její muž to musel vědět. A přece to popřel – dobře věda, že může být snadno usvědčen ze lži. Proč to učinil? A proč žena tak hořce plakala? Už teď bylo kolem toho bledého, pohledného muže s černým plnovousem příliš mnoho ponurých záhad. On to byl, kdo jako první objevil mrtvolu sira Charlese, a pokud jde o okolnosti, jež vedly k smrti starého pána, spoléhali jsme se dosud bezvýhradně jen na to, co nám řekl Barrymore. Je možné, aby muž, kterého jsme viděli v drožce na Regent Street, byl nakonec přece jenom Barrymore? Plnovous mohl být týž. Drožkář sice popsal muže jako poněkud menšího, leč jeho dojem mohl docela dobře být mylný. Jakým způsobem lze tuto dílčí záhadu rozřešit s konečnou platností?